

РЕШЕНИЕ

№ 542

гр. София, 10.12.2025 г.

Върховният касационен съд на Република България, второ наказателно отделение, в открито съдебно заседание на двадесет и шести септември две хиляди двадесет и пета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Биляна Чочева

ЧЛЕНОВЕ: Теодора Стамболова

Петя Шишкова

в присъствието на секретаря Илияна Рангелова и прокурора от ВКП Росица Славова, като разгледа докладваното от съдия Шишкова КНД № 602 по описа за 2025г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.346, ал.1 от НПК.

Образувано е по повод на постъпили касационни жалби лично от подсъдимия К. Н. З. и от защитника му срещу решение № 167 от 22.04.2025г., постановено по ВНОХД № 262/24г. по описа на Софийски апелативен съд. С атакувания съдебен акт е потвърдена присъда № 260032 от 10.03.2021г. по НОХД № 3980/19г. на Софийски градски съд, с която подсъдимият е признат за виновен в това, че на 18.06.2018г. в с.Ж., в района на мотел-ресторант „Б.“, при управление на МПС – л.а. „Хонда“, модел „Сивик“, с ДК № ***, нарушил правилата за движение – чл.16, ал.1, т.1 и чл.21, ал.1 от ЗДвП, и по непредпазливост причинил смъртта на Б. Б. Б. и средна телесна повреда на В. В. М., и на основание чл.343, ал.4, вр. ал.3, б.„б“, пр.1, вр. ал.1, вр. чл.342, ал.1 от НК е осъден на лишаване от свобода за срок от шест години при първоначален общ режим на изтърпяване на наказанието и на лишаване от право да управлява МПС за срок от девет години. Възложени са му направените по делото разnosки.

Касаторите се позовават на всички касационни основания по чл.348, ал.1 от НПК. Искат да бъде намален срокът на наложените наказания с приложение на чл.66, ал.1 от НК, а алтернативно - връщане на делото за ново разглеждане на въззивния съд или оправдаване на подсъдимия.

В жалбата си подсъдимият твърди, че са налице съществени процесуални нарушения, тъй като при определяне на наказанието въззивният съд не е анализирал самостоятелно всички релевантни обстоятелства, а се е задоволил да се съгласи със становището на първата инстанция, което е равнозначно на липса на мотиви. Изтъква пропускът да бъдат приобщени материалите от първото второинстанционно производство, по-специално двете съдебно-психиатрични и психологични експертизи. Като процесуално нарушение сочи и разминаванията в датите на постановяване на решението и вида на заседанието. Поддържа неправилно приложение на материалния закон с аргумента, че единственото нарушение на правилата за движение, което е в причинна връзка с настъпилото ПТП е това на чл.25, ал.1 от ЗДвП. Оплакването за явна несправедливост на наказанието е мотивирано с това, че при управлението е

допуснато само едно нарушение, което не се отличава с особена грубост, че прекомерното забавяне на наказателното производство не е по вина на З., че страда от психично заболяване със значителна давност. Според подсъдимия съдът е анализирал неточно данните за минали нарушения на правилата за движение, тъй като не е отчетел, че са с голяма давност и за част от тях е настъпила реабилитация. Нарушил е чл.56 от НК, като е приел за отегчаващо обстоятелство фактът, че на М. са причинени множество увреждания. В резултат, е определено наказание, което не съответства на целите по чл.36 от НК.

Защитникът на подсъдимия поддържа, че са нарушени процесуалните правила, като съдът се е позовал на предположения. Такива са предположението, че спуканата гума и скъсания шарнир са резултат от произшествието, че с такива повреди е било възможно спиране, изхождайки от техническите показатели на „съвременните автомобили“ въобще, а не на конкретния автомобил. Твърди, че скицата към огледния протокол, ползвана от вещите лица, е негодно доказателствено средство. Съзира противоречие в изводите, че автомобилът е бил неуправляем в резултат на повредите, от една страна, а от друга, че произшествието се дължи на субективните действия на водача. Оспорва задължението на подсъдимия да се съобрази със знака ограничаващ скоростта, тъй като последният не е въведен в експлоатация по реда на Наредба № 18/21г. на МРРБ. Жалбата съдържа оплаквания и за липса на мотиви, тъй като съдът не е отговорил на всички възражения на защитата, не е обсъдил всички заключения на съдебно-психиатричните и психологични експертизи, не е направил собствена оценка на смекчаващите и отегчаващи обстоятелства. Твърди се и нарушение на чл.118, ал.2 от НПК.

В съдебно заседание тримата защитници на подсъдимия поддържат доводите в касационните жалби, като искат отмяна на решението и връщане на делото за ново разглеждане, алтернативно – намаляване на наказанието с приложение на чл.55 и чл.66 от НК.

Защитникът адв.Д. моли ВКС да отправи преюдициално запитване до СЕС за евентуално противоречие на чл.354 от НПК с чл.47 от Хартата на основните права на европейския съюз.

По делото като частни обвинители са конституирани В. Ж., Б. Б., В. М. и А. Б., лично и като законен представител на Д. Б.. Повереникът им счита, че решението е правилно и законосъобразно, че направените изводи кореспондират с установената фактическа обстановка, че материалният закон не е нарушен. Твърди, че данните за евентуална техническа неизправност на автомобила се интерпретират превратно. Намира, че определеното наказание е справедливо и не следва да се редуцира. Изтъква, че З. сам е избрал да поднови свидетелството си за правоуправление, въпреки намалената трудоспособност.

Представителят на прокуратурата намира жалбите за неоснователни. Счита, че в хода на проведеното въззивно съдебно следствие не са събрани доказателства, които да променят установената от първата инстанция фактическа обстановка. Според него наложеното наказание е съответно на обществената опасност на деянието и дееца.

Върховният касационен съд, след като се запозна с доводите на страните прецени, че дължи преди всичко произнасяне по искането за изготвяне на преюдициално запитване. За целта следва да бъде проследено развитието на съдебното производство до момента.

Цитираната по-горе първоинстанционна присъда е била проверена от състав на Софийски апелативен съд, сезиран с жалба от защитника на подсъдимия. Постановено

е въззивно решение № 279 от 14.07.2023г. по ВНОХД № 796/21г., с което присъдата е изменена, като едно от съставомерните нарушения на правилата за движение е променено от такова по чл.16, ал.1, т.1 от ЗДвП в такова по чл.25, ал.1 от ЗДвП, намален е срокът на лишаването от свобода от шест на три години, намален е срокът на лишаването от правоуправление от девет на шест години, и е приложен чл.66, ал.1 от НК, като на З. е определен петгодишен изпитателен срок с пробационна мярка в продължение на две години. Присъдата е потвърдена в останалата ѝ част.

По жалби на частните обвинители срещу така постановеното решение е образувано касационно дело № 1119/23г. Оплакванията са били свързани най-вече с явна несправедливост на наказанието и с необходимостта лишаването от свобода да бъде изтърпяно ефективно, като един от жалбоподателите се е позовал и на други касационни основания. Състав на ВКС се е произнесъл с решение № 120 от 19.02.2024г. по к.н.д.№ 1119/23г. и е разгледал по същество довод за нарушение на материалния закон, свързан с преквалификацията на нарушеното правило за движение, и е приел, че тя е правилна, тъй като навлизането от страна на подсъдимия в лентата за насрещно движение не се дължи на несъобразяване с правилото по чл.16, ал.1, т.1 от ЗДвП за позиционирането му на пътното платно, изключение от което се допуска при изпреварване и заобикаляне, а на незаконосъобразно извършване на маневра при заобикаляне на отклонилия се в уширението автомобил на св.С.. Основната част от предходното касационно решение е насочена към анализ на справедливостта на наложените наказания и определения начин на изтърпяване. ВКС е приел, че оценката на смекчаващите и отегчаващите обстоятелства е неточна, че липсват убедителни съображения в подкрепа на отлагане на изпълнението на наказанието лишаване от свобода, и че смекчената отговорност не кореспондира с критерия за справедливост. Въззивното решение е отменено в частта, касаеща санкционните последици и е оставено в сила в останалата му част. Делото е върнато за ново разглеждане на въззивния съд.

При повторното разглеждане на делото от Софийски апелативен съд е проведено въззивно съдебно следствие в хода на което е допусната допълнителна тройна автотехническа експертиза с аргумента, че „някои от поставените въпроси ... биха могли да касаят индивидуализацията на наказанието“. Назначена е и втора допълнителна експертиза, тъй като при начина, по който автомобилът е съхраняван в поделението на МВР в кв. „Враня“, достъпът на експертите до системите му за безопасност е бил невъзможен, и се е наложило транспортирането му до сервиз. Двете експертизи са изслушани и приети в открито съдебно заседание. В тях са отразени и обсъдени повреди по автомобила, управляван от З..

В изготвеното въззивно решение, предмет на втората касационна проверка е записано, че „при така формулирания диспозитив на решението на ВКС, за въззивната инстанция, при повторното разглеждане на делото, е налице възможност да се занимае единствено с наказанието на подсъдимия, защото в останалата част – относно установяване на вината му за престъплението въззивното решение е оставено в сила.“ Именно тази интерпретация на границите на второинстанционната проверка е провокирала искането за изготвяне на преюдициално запитване. Според защитника в допълнителните експертни заключения се съдържат нови данни, относими към механизма на ПТП и към вината на подсъдимия, и процесуалната невъзможност те да бъдат обсъдени от инстанцията по фактите е в противоречие с Хартата и Европейската конвенция за защита правата на човека.

Настоящият състав на ВКС намери, че искането за сезиране на СЕС е неоснователно. Потенциалната опасност от нарушаване на правото на справедлив съдебен процес в случая не произтича от противоречащи на европейското право разпоредби на НПК, а от неправилно тълкуване на чл.316, чл.354, ал.3, чл.355 и чл.412, ал.2 от НПК. Становището, че след първото произнасяне на ВКС апелативният съд е бил ограничен да се произнася по други въпроси извън наказанието, не намира опора в процесуалния закон и категорично не се споделя от настоящия съдебен състав. Това е така, тъй като в принципен план определянето на дължимото наказание не може да бъде отделено от ангажирането на наказателната отговорност и решено самостоятелно.

Процесуалният закон не забранява вторият въззивен състав да събира и проверява доказателства, да установява различна фактическа обстановка, друг механизъм на причиняване на произшествието или хипотеза на случайно деяние. Ревизионното начало се характеризира с цялостна проверка – по отношение на всички основания, независимо дали са посочени, по отношение на всички лица, независимо дали са подали жалба и дали са се присъединили, както и във всичките му части, вкл. необжалваните. Разбира се, при крайното произнасяне въззивната инстанция е длъжна да се съобразява със сезиращите я актове, най-малко, за да не утежни положението на подсъдимото лице, без надлежен протест от прокурора или жалба от частните обвинители в тази насока.

Апелативният съд е разполагал със суверенното право да констатира необходимост от допълнително изясняване на някои обстоятелства, включени в предмета на доказване, да събере нови доказателства във връзка с тях и да ги анализира. Неудачната формулировка на диспозитива на предходното касационно решение не би могла да дерогира правилата в процесуалния закон досежно обхвата на въззивната проверка. Впечатлението, оставено от диспозитива на отменителното решение на ВКС за частично влязъл в сила съдебен акт, не е в състояние да преодолее задължението за правилно приложение на НПК. Частично влизане на присъдата в сила при второ и трето въззивно разглеждане на делото е възможно само в няколко редки хипотези, изчерпателно очертани в ТР № 1/13г. и ТР № 5/17г. на ОСНК на ВКС, нито една от които в случая не е налице. Присъдата влиза в сила по отношение на необжалвал подсъдим, ако е изцяло оправдан по всички обвинения, с изтичане на срока за обжалване на въззивния акт, ако не е постъпил протест или жалба от частния обвинител; При смърт, амнистия или давност прекратяването в наказателната част влиза в сила самостоятелно, а производството продължава в гражданската част; При касационно обжалване само в гражданската част, в наказателната присъдата влиза в сила, защото не само никоя страна не спори по наказателното осъждане, но и защото гражданският иск след решаване на всички въпроси за наказателната отговорност, допуска самостоятелно произнасяне и не може да бъде причина за увеличаване времетраенето на наказателния процес. Конкретната процесуална ситуация е различна от изброените, следователно е трябвало да се приеме, че всички части от първоинстанционната присъда са били включени в обхвата на въззивната проверка.

Указанието на предходния състав на ВКС присъдата да бъде ревизирана само в частта относно наказанията не отговаря на заложените в закона императиви и не следва да поражда ограничение за апелативния съд да анализира и съобрази заключенията на допълнителните автотехнически експертизи. Независимо какви становища и препоръки се съдържат в решението на горната инстанция, въпросът кои от дадените указания са задължителни и кои не, е решен в чл.355, ал.1 от НПК, който

се тълкува безпротиворечиво в теорията и съдебната практика. Дадените с предходното касационно решение указания са по приложението на закона – указано е как правилно следва да се приложи материалният закон при квалифициране на нарушените правила за движение по пътищата, и при определяне на наказанието – какви обстоятелства е нужно да бъдат съобразени и респективно, прецизно мотивирани. Съобразно разпоредбата на чл.355, ал.1, т.2 от НПК, тези указания са задължителни *„освен в случаите, когато се установят други фактически положения“*. Редакцията на разпоредбата не оставя никакво съмнение, че самият законодател допуска изрично установяването на нови обстоятелства при повторното въззивно разглеждане на делото. Следователно, дадените указания по начина на индивидуализация на наказанието, не създават пречка Софийски апелативен съд да възприеме различен механизъм на ПТП, в случай, че събере достатъчно доказателства в тази насока.

А що се касае до явната несправедливост на наложеното наказание, конкретно лишаването от свобода, както по неговия размер, стига да е счетено, че правилно е приложена съответната правна норма на материалния закон /чл.54 или чл.55/, така и по отношение на приложението или не на разпоредбата на чл.66 от НК, когато това поначало е възможно, установява оплакване единствено на плоскостта на чл.348, ал.1, т.3, вр. ал.5 от НПК. И въпреки че касационната инстанция има правомощия да отмени атакувания съдебен акт и да върне делото за ново разглеждане за увеличаване на наказанието, видно от разпоредбата на чл.355 от НПК, такова указание не би се счело за задължително.

Тези общи разсъждения водят до извод, че националното законодателство, приложено към конкретния казус, не създава поначало заявените от касатора ограничения за правото на гражданите на справедлив съдебен процес, поради което не са необходими допълнителни разяснения за точното значение на чл.47 от Хартата на основните права на европейския съюз.

С оглед на така очертаната позиция по пределите на въззивната проверка, решението би подлежало на отмяна поради липса на мотиви, в случай че апелативният съд се беше занимавал само с наказанието. Той, обаче, е изпълнил задължението си по чл.314, ал.1 от НПК и въпреки че е отчел препоръката от отменителното решение на ВКС да ревизира само санкцията, е изложил подробно обстоятелствата, които приема за установени, изброил е доказателствата и доказателствените средства, на които се основават фактическите му изводи, обсъдил ги е надлежно, проверил е правната квалификация на деянието. В тази връзка особено съществено е да се изтъкне подробният анализ, който е направен /от абз. последен на стр.11 до абз.2 на стр.13/ на установеното в хода на въззивното съдебно следствие с помощта на приетите експертизи. Така подсъдимият не е бил лишен от възможността новопостъпилите по делото данни да бъдат разгледани от инстанция по фактите и по правото.

По конкретните оплаквания за наличие на касационните основания, при извършената проверка в пределите по чл.347, ал.1 от НПК, настоящият съдебен състав намери следното:

Въззивният съд не е допуснал съществени нарушения на процесуалните правила.

В титулната част на решението е посочено, че делото е разгледано в закрито заседание, което е проведено на 17.04.2025г., а от протокол № 1660 е видно, че ход на съдебните прения е даден в открито съдебно заседание на 16.12.2024г. Докладчикът е изготвил „справка“, в която е пояснил, че е допусната техническа грешка при

генериране на вида заседание и датата му в ЕИСС. Констатираното несъответствие не представлява съществено процесуално нарушение, тъй като не е довело до ограничаване на процесуалните права на страните. Подсъдимият, заедно със своя защитник, са присъствали на съдебното заседание, когато делото е разгледано по същество и когато съдът, след като е провел тайно съвещание, е обявил, че ще се произнесе с решение. По тази причина им е добре известно, че заседанието е било открито, а не закрито, както и кога е проведено. Става въпрос за допусната очевидна техническа грешка, чието отстраняване след 31.10.2025г. вече е възможно по предвидения нов процесуален ред в чл.33а от НПК, и подсъдимият и защитникът разполагат с възможност да депозират молба в този смисъл, без да са ограничени във времето.

Отказът на апелативния съд да извърши проверка дали знакът, ограничаващ скоростта е въведен в експлоатация в съответствие с изискванията на Наредба № 18/2001г. е напълно законосъобразен. Въпросната наредба определя изискванията към изработването на пътните знаци – размер, материал, шрифт на надписите и всички технически изисквания, на които трябва да отговарят, мястото и начина на поставянето им и критериите за преценка на необходимостта от тях. Следователно, адресат на въпросния нормативен акт са лицата, които стопанисват и поддържат пътищата или администрацията, управляваща пътя, а не отделните водачи. За последните, съгласно чл.6, т.1 от ЗДВП, е валидно задължението да съобразяват поведението си с пътните знаци, което е безусловно и не е поставено в зависимост от евентуални пропуски в процедурата по въвеждането на знаците в експлоатация, които няма как да им бъдат известни.

Пропускът да бъдат приобщени двете експертизи не представлява съществено процесуално нарушение. Новият въззивен състав разполага със суверенно право да прецени кои доказателства и доказателствени средства следва да бъдат проверени и експертно изследвани, за да бъде пълно и всестранно изяснена фактическата обстановка по делото. В този смисъл, приобщаването на двете експертизи е възможност, с която той разполага, но не и процесуално задължение, чието неизпълнение да съставлява нарушение. Съдебното решение не е постановено при неяснота на доказателствата. В съответствие с императива на чл.144, ал.2, т.3 и т.4 от НПК са изготвени съдебнопсихиатрични и психологични експертизи. Във връзка с психичното състояние на З. от първата инстанция са събрани достатъчно доказателствени средства – изобилна медицинска документация, показания на бившата му съпруга и баща му, на свидетели, възприели поведението му непосредствено след произшествието, материали от наказателно дело на Софийски районен съд, по което е възникнал същият проблем. Самият подсъдим е давал обяснения във връзка със състоянието си.

Обсъжданото възражение на жалбоподателя е свързано с наличните данни по ВНОХД № 796/21г. на Софийски апелативен съд за невменяемост на подсъдимия. При първото въззивно разглеждане на делото е била назначена тройна комплексна експертиза, която е дала заключение, че З. не може да разбира свойството и значението на извършеното, нито е годен да участва в процеса. След констатация, че тези изводи са в противоречие със становището, застъпено в двете предходни комплексни експертизи, съдът е назначил петорна арбитражна експертиза, за чиито нужди подсъдимият е бил настанен за стационарно изследване. Според нейното заключение състоянието му не се приравнява на продължително разстройство на съзнанието, той е могъл да разбира свойството и значението на извършеното и да

ръководи постъпките си, както и да участва пълноценно в процеса. Първият състав на САС е възприел именно това заключение като компетентно и точно.

Изтъкнатият пропуск да бъдат приобщени двете експертизи не е довел до ограничаване на правото на защита на подсъдимия. Това е така, защото вторият въззивен състав е разполагал с достатъчно данни за психичното му състояние, включително с доказателства, че при предходно експертно изследване, извършено във връзка с друго дело, е бил определен като невменяем. В този смисъл са писмените доказателства, най-вече преписа от определение за прекратяване на наказателното производство за причиняване на телесна повреда, поради продължително разстройство на съзнанието, изключващо вменяемостта. В мотивите на въззивното решение е отделено достатъчно внимание на анализа на психичното състояние на подсъдимия. Изложени са подробни аргументи защо оценката за вменяемост, направена от първата инстанция следва да бъде споделена. Изводът е, че обстоятелствата, за чието установяване според жалбоподателите е следвало да бъдат приобщени двете експертизи, са надлежно установени с помощта на други доказателствени средства.

Направено е възражение, че присъдата и решението, с което е потвърдена, почиват на предположение относно механизма на причиняване на произшествието. Според защитникът е налице съмнение, че автомобилът е навлязъл в лентата за насрещно движение поради техническа повреда - спукана предна лява гума и скъсан шарнир в ляво. Аргументира се, че такава неизправност предизвиква отклонение в ляво и автомобилът става неуправляем. Сама по себе си така формулираната теза е несъстоятелна и лишена от логика. При установената скорост на движение на л.а. „Хонда“ от 89 км/ч., в момента, в който св.С. е предприел намаление на скоростта, за да паркира, се е намирал в опасната зона за спиране на управлявания от 3. автомобил. Това означава, че ако не се е отклонил в ляво, подсъдимият неминуемо е щял да реализира ПТП с по-непосредствената опасност, каквато е представлявал автомобилът на св.С.. В този смисъл претенцията, че желанието на подсъдимия е било да продължи праволинейното си движение, но не е успял да го реализира поради настъпила повреда, е напълно несъобразена с безспорно установената по делото пътна ситуация.

Въззивният съд не може да бъде упрекнат, че произволно е възприел една от възможните причини за произшествието, без да обсъди и отхвърли останалите варианти. Назначил е допълнителни експертизи, които след повече от шест години отново са извършили оглед на автомобила на подсъдимия. Констатирали са спукване на предна лява гума в областта на вътрешния борд и счупен шарнирен болт на долния ляв носач. Конкретните повреди не са описани в протокола за оглед, поради което вещите лица не са се ангажирали с категоричен отговор за времето и начина на настъпването им, въпреки че повредите добре отговарят да са настъпили в резултат на удара. Изтъкнали са, че през изминалите години след произшествието автомобилът е местен многократно, при което също е възможно да е получил допълнителни повреди, че разрязването на гумата би оставило следи от протектора по терена, каквито не са открити, че липсват данни за дупки, неравности или други препятствия, които биха могли да предизвикат повредата в участъка преди произшествието, че обектът, който би причинил спукване на гумата на посоченото място /от вътрешната страна и над зоната на съприкосновение с асфалта/, би оставил следи и по джантата, а такива няма.

Противно на твърденията на жалбоподателите, апелативният съд е отчел възможността гумата да е спукана преди удара и не я е отхвърлил. Преценката му, че причина за произшествието са субективните действия на водача, е базирана не на

невъзможността гумата да е била спукана предварително, а на това, че при адекватно управление, за З. е било обективно възможно да задържи праволинейната траектория на автомобила и със спукана гума.

Този извод от своя страна, също е надлежно аргументиран. Съдържащото се в жалбата на защитника внушение, че съдът не е изхождал от данните за конкретния автомобил, а от тези за „съвременните автомобили“ въобще, е категорично опровергано. Както експертите, извършили оглед на автомобила, така и съдът в своите мотиви, са се позовавали на факта, че спирачна и кормилна уредба на конкретния автомобил в момента на удара са били напълно изправни.

Изложени са надлежни съображения и относно счупването на шарнирния болт. Възможността то да се е случило преди удара и да е довело до отклонение на автомобила е отхвърлена обосновано с аргумента, че разкачването би предизвикало задиране, от което биха останали следи по асфалта и по носача, а такива липсват.

Защитникът на З. определя протоколът за оглед на местопроизшествие, съставен за времето от 22.15ч. до 23.30ч. на 18.06.2018г. като негодно доказателствено средство, тъй като в него не фигурира като присъствало лицето, изготвило приложената скица. Действително, участието на технически помощник не е вписано на съответното място в бланката, но този пропуск не представлява съществено процесуално нарушение. Разпоредбата на чл.132, ал.1 от НПК допуска участието на технически помощник да бъде отразено и в отделен протокол. В случая на приложената към протокола скица, освен подпис, фигурира и името му/макар и не пълно/. Същото лице е вписало името си и е поставило подписа си и на изготвения фотоалбум, чието съдържание поставя извън съмнение присъствието му на мястото на произшествието. В самия протокол изрично е посочено, че при огледа са направени скица и албум със снимки. В хода на съдебното следствие подсъдимият и защитникът са имали възможност непосредствено да участват в разпита на младшия инспектор М. Ц., и са участвали в проверката на обстоятелствата дали е бил на местопроизшествието, в какво качество, какви задачи е изпълнявал. Въз основа на показанията му е установено, че е служител в отдел „Пътна полиция“, в групата за тежки произшествия, че е бил назначен в екипа на дежурния полицейски инспектор Ц. Г., извършил огледа, че е възприел лично пътната ситуация и я е отразил точно при изготвяне на скицата и фотоалбума.

Показанията на споменатия полицейски служител, заедно с разпитите на още четирима свидетели, са посочени в касационната жалба като незаконосъобразен източник на доказателства, предвид разпоредбата на чл.118, ал.2 от НПК. Останалите четирима свидетели също са служители на МВР. С. Б. и П. П. са участвали съответно като командир и шофьор в пожарния екип, помогнал да бъдат разрязани вратите на двата катастрофирали автомобила и да бъдат извадени и натоварени в линейки пострадалите. М. К. и К. К. са младши автоконтрольори в сектор „Пътна полиция“ на СДВР, те са имали грижата да осигурят възможност на движещите се по пътя автомобили да преминат безопасно покрай местопроизшествието, без да заличават следи. Касаторът твърди, че някои от посочените свидетели са вършили действия по разследване, други са събирали информация, послужила за разузнавателната беседа, други са присъствали на огледа и изземването. Това твърдение не намира опора в доказателствения материал и ВКС не констатира да е допуснато претендираното процесуално нарушение. Действията по разследването са „следствени действия и решения, насочени към изясняването на обективната истина относно извършеното престъпление и неговия автор, както и към издирване, събиране, проверка, оценка и

закрепване на доказателствените материали“ /Павлов С. Наказателен процес на НРБ/. Никой от посочените петима свидетели не е имал такива функции и не е извършвал оперативни беседи. Що се отнася до присъствието им на огледа, то следва да се има предвид разпоредбата на чл.118, ал.1, т.3 от НПК, която изрично допуска изключение от забраната за свидетелстване за служителите на МВР, присъствали при извършване на оглед, претърсване, изземване, следствен експеримент и разпознаване. Освен че липсва законово ограничение да се ползват показанията на тези свидетели, съдът коректно се е позовал на тях единствено за изясняване на действията, които са извършили по служба, без да се интересува от това дали и какво са чули да говорят присъствалите на мястото лица, в каквата насока някои от страните са задавали въпроси.

Като основание по чл.348, ал.1, т.1 от НПК касаторите изтъкват обстоятелството, че нарушението на чл.21, ал.1 от ЗДвП не е в причинна връзка с настъпилия вредоносен резултат и следователно неправилно е определено като съставомерно. Въззивният съд е възприел обратната позиция и ВКС се солидаризира с нея. Отговорността на водача за определено нарушение на правилата за движение следва да се ангажира, когато наред с другите комплексно действащи фактори, то е било необходимо условие (*conditio sine qua non*) за настъпване на автопроизшествието. С други думи, поставя се въпросът, дали резултатът би настъпил и без да е нарушено ограничението на скоростта. Апелативният съд е мотивирал отрицателен отговор, базиран на възприетите експертни заключения. Ударът би бил предотвратим, ако З. беше управлявал със скорост от 50 км/ч., независимо че е навлязъл в лентата за насрещно движение, където е реализирано съприкосновението между двата автомобила. Това е така, защото, при движение с разрешената скорост, след като е възприел светване на стоповете или на десния пътепоказател на автомобила на св.С., подсъдимият би имал възможност да спре, без да го удари, или дори да извърши заобикалянето и да се прибере в своята лента за движение, без да се сблъска с насрещнодвижещия се автомобил. Другият водач – св.М., също би имал възможност да спре преди мястото на удара.

Както вече беше посочено, в резултат на формулирания от предходния състав на ВКС диспозитив на касационното решение, е възникнала неяснота относно обхвата на въззивната проверка. Софийски апелативен съд е счел за недопустимо да ревизира някои части от първоинстанционната присъда, и я е потвърдил и по отношение на правния извод за допуснато нарушение на чл.16, ал.1, т.1 от ЗДвП, който всъщност е заявил в мотивите си, че не споделя. Констатацията, че предприетото от подсъдимия навлизане в лентата за насрещно движение представлява нарушение на чл.25, ал.1, а не на чл.16 от ЗДвП, е надлежно мотивирана, и е в изпълнение на задължителните указания, дадени по реда на чл.355, ал.1, т.2 от НПК. От страна на защитата също не се правят възражения в тази насока. Противоречието между мотивите и заключителната част на въззивното решение следва да бъде преодоляно чрез изменението му.

Оплакването, че втората съдебна инстанция не е направила самостоятелен анализ на обстоятелствата, относими към размера на наказанието, е неоснователно. Софийският апелативен съд е обсъдил данните за деянието и дееца, съобразени от първата инстанция, като ясно е посочил с кои изводи се съгласява и защо. Допълнил е анализа и с други значими според него обстоятелства. Разгледал е доводите на страните и им е дал им е конкретни отговори.

Съвкупната оценка на факторите, които следва да бъдат съобразени при индивидуализацията на наказанието, както според броя и вида им, така и според относителната им тежест, дава основание на ВКС да приеме, че за да изпълни критериите за справедливост, санкцията следва да бъде смекчена, като срокът на наложеното на подсъдимия наказание „лишаване от свобода“ бъде намален от шест на четири години, а на лишаването от правоуправление от девет на седем години.

По конкретните оплаквания за явна несправедливост на наказанието, настоящият съдебен състав намери следното:

Жалбоподателят възразява, че като е отчетел като отегчаващи обстоятелства броя на допуснатите нарушения на правилата за движение и броя на причинените увреждания на св.М., съдът е дерогирал забраната по чл.56 от НК. Тази теза е в противоречие с правилното тълкуване на материалния закон. За съставомерността на деянието по чл.343, ал.4 от НК е достатъчно при управление на МПС да е допуснато едно нарушение на правилата за движение, да е причинена смърт на едно лице, а друго да е получило една средна или тежка телесна повреда. Превишаването на тези минимални изисквания не предпоставя промяна в правната квалификация, поради което единствената възможност да бъде отчетено е при индивидуализацията на наказанието. По тази причина съдът напълно законосъобразно е приел за отегчаващо обстоятелство наличието на две отделни нарушения на правилата за движение, които са в причинна връзка с настъпилия съставомерен резултат. За допълнителна яснота следва да се отбележи, че дори и едно от нарушенията да не беше съставомерно, то все пак би съставлявало отегчаващо обстоятелство, характеризирайки негативно подсъдимия, като недисциплиниран водач.

Превишаване на скоростта е нарушение, чиято тежест сама по себе си варира и е измерима с количествени показатели. Тази законодателната позиция е ясно изразена чрез диференциацията на административните санкции според това дали превишаването е с до 10, 20, 30, 40, 50 или с повече от 50 км/ч. В случая подсъдимият е превишил разрешената скорост с 39 км/ч., която величина е значителна и правилно е приета за отегчаващо обстоятелство.

Аналогично, отегчаващо обстоятелство представлява и фактът, че на св.М. са причинени три увреждания, всяко едно от които реализира медикобиологичните характеристиките на средна телесна повреда – счупване на таза, счупване на лявата бедрена кост и счупване на дясното стъпало.

Извън посочените белези, свързани с обществената опасност на деянието, противно на заявеното в жалбата, надлежно са обсъдени и данните за личността на извършителя. За смекчаващи обстоятелства са приети чистото съдебно минало и относително младата му възраст. Във връзка със здравословното състояние на З., психическите му проблеми са изрично отбелязани. Макар жалбоподателят да е останал неудовлетворен от лаконичното им споменаване в мотивите и липсата на подробно проследяване на проявленията им в миналото, от извода за превес на смекчаващи обстоятелства, е видно, че са адекватно оценени и им е придадена значителна относителна тежест. Съдът е пропуснал да отчете продължаващите физически страдания на подсъдимия, резултат от получените при произшествието увреждания, които също са в подкрепа на искането за смекчаване на санкционните последици по реда на чл.354, ал.2, т.1 от НПК по хуманни съображения.

Като спорен се откроява въпросът дали миналите административни нарушения следва да се ценят като отегчаващи обстоятелства, както е сторил въззивният съд, или следва да се игнорират поради значителната им давност и „настъпила

квазиреабилитация“. Справката от „Пътна полиция“ при СДВР сочи, че З. е санкциониран три пъти с наказателни постановления за нарушения на ЗДВП през 2008г., три пъти за такива през 2009г., шест пъти с наказателни постановления и два пъти с фиш за нарушения, извършени през 2010г., единадесет пъти с наказателни постановления и един път с фиш през 2011г., четири пъти с фиш през 2013г. След това в продължение на около три години не са регистрирани нарушения от негова страна. Този период е достатъчно дълъг, за да заличи последиците от наложените административни наказания, независимо че глобите по фишовете не са заплатени. През 2016г. и през 2017г. е санкциониран по веднъж с фиш за превишаване на скоростта.

Посочените данни очертават подсъдимия като изключително недисциплиниран водач в миналото, който обаче след 2013г. е демонстрирал сериозна положителна промяна в поведението си на пътя, и към датата на деянието е допускал нарушения, които могат да бъдат определени по-скоро като инцидентни, отколкото системни. Налага се изводът, че това обстоятелство следва да бъде ценено като отрицателно, но със значително по-ниска относителна тежест от тази, която му е придал въззивният съд.

Софийският апелативен съд е отказал да вземеди подсъдимия за продължителността на наказателното производство срещу него, като е приел, че с оглед сложността на делото и процесуалното му развитие, срокът не е неразумен. Тази позиция не се споделя от ВКС. От датата на деянието до постановяване на настоящото решение са изминали седем години и пет месеца. Обективно тази продължителност е прекомерна. По делото има само един подсъдим, обвинението срещу него е само едно. Процесуалното му поведение е било коректно. Забавянето не произтича от особената фактическа или правна сложност, а е провокирано от двукратното разглеждане на делото от въззивна и касационна инстанция, както и от необходимостта да бъдат изготвени допълнителни експертизи за изследване на обстоятелства, които изначално са част от предмета на доказване. Намаляването на наказанията се налага и за да бъдат преодолените последиците от нарушеното право на решаване на делото в разумен срок.

След изчерпване анализа на установените обстоятелства, относими към размера на наказанието, ВКС констатира, че смекчаващите такива не са многобройни, нито което и да било от тях е изключително.

Искането за смекчаване на санкцията следва да бъде уважено, като срокът на всяко от наказанията бъде редуциран с по две години. По повод претенцията за тригодишен срок на лишаването от свобода следва да се напомни принципното положение, че индивидуализирането на наказанието в размер равен на предвидения специален минимум кореспондира на пълна липса на отегчаващи обстоятелства, или поне на драстичен превес на смекчаващите. Настоящият случай категорично не е такъв. С оглед четиригодишния срок на наказанието, чл.66 от НК е неприложим. Срокът на лишаването от правоуправление следва да е максималният допустим според действащия към датата на деянието по-благоприятен закон. Това се налага с оглед необходимостта от по-продължителен период за преодоляване на психичните недостатъци на подсъдимия, открили се като една от причините за опасното шофиране.

Водим от горното, и на основание чл.354, ал.1, т.1 и т.4 от НПК, Върховният касационен съд, второ наказателно отделение,

Р Е Ш И:

Изменя решение № 167 от 22.04.2025г. по ВНОХД № 262/24г. на Софийски апелативен съд в частта относно нарушените правила за движение при управлението на моторно превозно средство, като преквалифицира допуснатото нарушение от подсъдимия К. З. от такова по чл.16, ал.1, т.1 от ЗДвП в такова по чл.25, ал.1 от ЗДвП.

Изменя решението в частта относно наложеното на подсъдимия наказание „лишаване от свобода“, като намалява размера му от шест на четири години, както и относно лишаването от право да управлява МПС, като намалява размера му от девет на седем години.

Остава в сила решението в останалата му част.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:

- 1.
- 2.